

מראה מקומות תמורה דף יד

קרבנות היחיד עושין תמורה ואין קרבנות הציבור עושין תמורה

ע' בחי' ר' לייב (מאלין) ח"ב סי' נ"ג שנתקשה דלכאור' אין ההבדל בין קרבן ציבור וקרבן יחיד, שהרי גם קרבן שותפים שהיא קרבן יחיד אינו עושה תמורה. ומוכיח מכאן שמלבד הדין שיחיד עושה תמורה ואין צו"ש עושים שזה דין מחמת הבעלים, יש דין נוסף מחמת הקרבן דקרבן ציבור שהיא קדושה אחרת מקרבן יחיד לא נאמר בה פרשת תמורה.

קרבנות היחיד חייב באחריותן

רש"י ד"ה קרבנות היחיד הסביר היינו באותם שקבוע להם זמן כגון עולת יולדת וקרבנות מצורע ביום השמיני, שאם עבר זמנם עדיין מביאם לאחר זמנם.

רש"י שם מדגיש "יש מהם", היינו שבא למעט חביתי כה"ג ופר' יוה"כ דבהם לא נאמר דין אחריות, ובזה מתורץ למה לא הקשה ר"מ על הת"ק כעין קושייתו בהמשך המשנה, דכאן כוונת הת"ק רק דאיכא קרבנות יחיד דיש להם אחריות אבל אה"נ לא כולם, וכ"כ התיו"ט.

ע' רמב"ם פ"א מעה"ק ה"ז "כל קרבנות היחיד חייב באחריותן ובאחריות נסכיהן חוץ מן הנדבה. וכל קרבנות הציבור אינן חייבין באחריותן ולא באחריות נסכיהן, ואם קרב הזבח חייבין באחריות נסכיהן. וקרבן יחיד שקבוע לו זמן הרי הוא כקרבן ציבור ואינו חייב באחריותו."

וע' בכ"מ שם שהסביר כוונת הרמב"ם "וקרבן יחיד שקבוע לו זמן..." דהיינו כגון פר' יוה"כ וחביתי כה"ג.

וע' בהמהר"י קורקוס שם שנתקשה על מה שכתב הרמב"ם בתחילת דבריו "קרבנות היחיד חייב באחריותן", והסביר דהחייב אחריות לאו היינו הדין שאם לא הביאה בזמנה חייב להביאה אח"כ, אלא הכוונה שאם הפרישה ואבדה פטור מלהביא אחרת, וזה מה שכתב הרמב"ם "חוץ מן הנדבה", וע' בלחם משנה ע"ז. וע' באבי עזרי על הרמב"ם שם.

על מה שהסביר רש"י דאיירי בכגון עולת יולדת וקרבנות מצורע, המהר"י קורקוס שם כתב דהרמב"ם חלק ע"ז וס"ל דאין אלו מקרי קבוע להם זמן, וע' בחידושי הגרי"ז מה שדן בזה על דברי רש"י.

תמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעופות

בגמ' הובא "והרי עולה דקרבן יחיד וזכר אתיא נקבה לא אתיא", ותי' "הא איכא עולת העוף", ובהמשך מקשה הגמ' "והרי חטאת דקרבן יחיד היא ונקבה אתיא זכר לא אתיא", ותי' "האיכא שעיר נשיא", בש"מ השמשות אות ו' הקשב למה הגמ' לא תי' ע"ד שתי' לענין עולה, "דהא איכא חטאת העוף". וע' בספר עולת שלמה מה שהביא חידוש גדול בשם הספר יד אליהו (כתבים חלק ב' אות ק') דבחטאת העוף יש הקפדה להביא דוקא נקיבה ולא זכר. אמנם העול"ש הביא דהתוספתא פ"א תמורה ה"ט מבואר דלא כהנ"ל (וכן הש"מ הנ"ל ג"כ מבואר דלא כדבריו).

והנה, נידון הנ"ל יתכן דתלוי בהמקור להדין אין תמות וזכרות בעופות, ע' רש"י חולין כג. ד"ה בבהמה, ורש"י בקידושין כד: ד"ה ואין תמות, ורש"י בזבחים לה: ד"ה דוקין, וברמב"ם פ"ג הל' איסור"מ ה"א.

מנחתם ונסכיהם בלילה מנחתם ונסכיהם למחר, ר"ל אמר מהכא מלבד שבתות ה'

ע' גמ' זבחים מד. אדם מביא זבחיו היום ונסכין מכאן ועד עשרה ימים, ובגמ' בזבחים פד., וכן במנחות מד: מבואר דזה נלמד מהדרשא מנחתם ונסכיהם בלילה מנחתם ונסכיהם למחר, וע' תוס' שם במנחות ד"ה מנחתם ונסכיהם (הראשון) שהעירו דבאמת צריך ב' דרשות כמבואר באן בסוגיא. וע' עוד בש"מ כאן בהשמשות אות י"ב.

בענין נכסי שבת קרבין ביו"ט

רש"י בד"ה מלבד שבתות ה' "דאם יו"ט אחר שבת הוא הקרב נכסיו עם קרבנותיו והקרב נכסים ששכחת אתמול".

משנה למלך פ"א הל' חגיגה ה"ח מביא רש"י בסוגיין ומוכיח מזה דנכסי שבת קרבין ביו"ט, ולא חילק בין בכה"ג שיו"ט למחרת השבת לכה"ג שאין יו"ט מיד אחר השבת, ובאמת ה' מקום לחלק בזה וכעין מה שמצינו לענין חלבי שבת קרבין ביו"ט, ע' רמב"ם פ"א הל' תמידין ומוספין ה"ז, וע' במנחת חינוך מצוה רצ"ט אות ח' (וע"ש עוד אות ה' לענין הנכסי יין דבזה אין מלאכה בכלל ובודאי יכול לנסך בשבת יו"ט גם נכסין מיום אחר).

בענין שמן שבמנורה אם צריך קידוש כלי

ע' תוס' ד"ה וכל הקרב בלילה, וע' בש"מ אות מ"ח מה שביאר על התוס'. וע' צאן קדשים שהק' על תוס' מגמ' מפורשת במנחות פח: דמבואר שקידשו השמן בכלי.

וע' תוס' שם מנחות פט. ד"ה חצי לוג, ובצאן קדשים שם במנחות, וע' בשיעורי הגרמ"ד שהק' על התוס' בשם הגרי"ז דאם שמן שבמנורה א"צ קידוש כלי שרת למה ייפסל שמן למנורה כשנטמא, (וא"כ למה הוצרכו כל הנס חנוכה וע"כ דשמן טמא נפסל).

אמר ר' הונא השתא דאמרת נסכים הבאים בפנ"ע קריבים אפילו בלילה נזדמן נכסים בלילה מקדישין בלילה

ע' ש"מ אות ו' שנתקשה מה החידוש בזה. ועוד כתב שם דהלשון "נזדמן" לאו דוקא, אמנם ע' רש"י בע"א ד"ה מנחתם ונסכיהם. וע' לשון הרמב"ם פ"ד הל' מעה"ק ה"ה, וברדב"ז שם.

ועלות השחר פוסלת בהן כאברים

מה החידוש בזה, ע' רדב"ז על הרמב"ם פ"ד מעה"ק ה"ה.

ע' גבורת ארי תענית ב: בסוף ד"ה גם על פירוש רש"י מה שהוכיח מסוגיין לענין פסול לינה בדבר שלא עבר כל הלילה אלא נתקדש באמצע הלילה האם גם בזה נפסל.

ע' רבינו גרשום ד"ה אמר ר' אדא בא אהבה שהביא גל' אחרת בהגמ', וע' גם בש"מ אות ח' ואת ט' בזה, וע' משנה בתמיד פרק ב' משנה א' בענין הזה, ובפי' הרא"ש שם.

אלו תעשו לה' במועדיכם...לימד על נדרים ונדבות שקריבים בחוה"מ

ש"מ אות י"א הקשה מה החידוש בדין זה, וע"ש מה שתל', וע"ע בשפת אמת כאן מה שתל' בזה, וע"ש מה שהביא מהרמב"ם פ"א הל' חגיגה ה"י.

ע' בטורי אבן בחגיגה (בהאבני מילואים) ית. שמוכיח מסוגיין לענין המח' ראשונים אם מלאכה בחוה"מ היא מה"ת או מדרבנן. (ע' בביאור הלכה ריש ס' תק"ל שהביא השיטות בזה)